

Over pedofiele homofielen en homofiele pedofielen

Het COC en de pedofilie

Als een van de laatste welzijnsorganisaties in Nederland, bezint het COC zich op het ogenblik over zijn houding ten aanzien van pedofilie. Het Algemeen Verbond voor Kinderbescherming, de Rutgersstichting, de NVSH, de Coömhertliga, de Bond voor Vrijheidsrechten, het Humanistisch Verbond, het Nationaal Centrum voor Geestelijke Volksgezondheid, het Nederlands Instituut voor Sociaal-Sexuologisch Onderzoek en tal van andere organisaties hebben al een tijd terug een standpunt ingenomen; zij zijn voor het verdwijnen van de leeftijdsgrenzen uit de zedelijkheidswetgeving. In maart heeft het COC een Landelijke Werkvergadering aan dit thema gewijd en het is de bedoeling dat een en ander leidt tot een standpuntbepaling op het najaarskongres.

Theo Sandfort

Terwijl nu een positieve uitspraak te verwachten valt, wordt over het algemeen verondersteld dat het COC altijd negatief heeft gestaan ten aanzien van pedofilie. Dat dat echter niet altijd zo geweest is, zal blijken uit dit artikel, waarin bekeken wordt hoe van de oprichting tot in het begin van de jaren zestig, de houding van het COC ten aanzien van pedofilie zich ontwikkeld heeft. Hierbij zullen eerst vooral de positieve en later de meer negatieve aspecten aan de orde komen.

Inhoudsanalyse

Over het algemeen wordt aangenomen dat het COC zich altijd gedistantieerd heeft van pedofilie. In 'Sek' wordt zelfs gesproken van „het COC-dogma dat homo- en pedofilie niets met elkaar te maken hebben" (Hoogerburg, 1980). Deze scheiding is ook terug te vinden in hoe men op dit moment georganiseerd is: de homofielen, met de integratie van homoseksualiteit als doelstelling in het COC en de pedofielen, gericht op jeugdemanipatie en pedofilie bij de NVSH. De homoseksuelen die zich de laatste jaren georganiseerd hebben in afscheidingsgroeperingen zoals de rooie flikkers, de rooie vlinder, enz. spelen hier een bijzondere rol.

Ter inleiding op de landelijke werkvergadering van het COC besloot ik voor 'NIKS', het blad van de NVSH werkgroep jeugdemanipatie en pedofilie, een historisch stukje te schrijven over de houding van het COC ten aanzien van pedofilie. Het ging mij daarbij om de argumenten waarmee men zich van het verschijnsel heeft gedistantieerd. Uitgaande van de ogenschijnlijke scheiding tussen homofilie en pedofilie, leek me dat met wat spuurwerk van een paar dagen, eenvoudig te realiseren. Als belangrijkste bron wilde ik hierbij gebruik maken van de verschillende bladen (I) die het COC in de loop der tijden heeft uitgegeven, ervan uitgaande dat de min of meer officiële COC-uitspraken over pedofilie daarin met weinig moeite zouden zijn terug te vinden. Uiteraard zou ook van andere bronnen zoals verslagen van vergaderingen en dergelijke gebruik gemaakt kunnen worden; dit zou echter teveel werk hebben opgeleverd.

Een en ander bleek niet zo eenvoudig te zijn. Al in de eerste uitgaven van het COC komen jongens op verpakte wijze als lustobject naar voren. Op verschillende manieren blijkt dat pedofilie en homoseksualiteit niet zulke verschillende, gescheiden verschijnselen waren als ze vandaag de dag ervaren worden. Homofiele pedofielen worden beschouwd en beschouwd zichzelf in eerste instantie als homoseksueel. In de beginjaren van het COC hebben pedofielen dan ook een belangrijk deel uitgemaakt van de vereniging.

Tegen deze achtergrond was mijn oorspronkelijke werkwijze inadekwaat, en moest vervangen worden door een meer omvattende inhoudsanalyse van de COC-bladen. Hierbij werden met behulp van steekwoorden als pedofilie, pedofiel, pederaast, kinderen, jongen, knaap, jongeling, meisje, kinderseksualiteit, emancipatie, definitie homoseksualiteit, enz., alle afleveringen van de verschillende bladen grondig afgespeurd naar relevante teksten en illustraties, die vervolgens nader bestudeerd werden. Wat bedoeld werd als een onderzoekje werd hierdoor een nogal tijdrovend, doch interessant project. Met deze andere opzet veranderde ook het medium voor de publicatie van mijn bevindingen.

Ambivalente houding

De houding zoals die in de bladen naar voren komt ten aanzien van de pedofielen in het COC en ten aanzien van pedofilie in het algemeen, is van het begin af aan ambivalent en wisselvallig. Op het ene moment wordt de pedofiel beschouwd als 'een van de onzen' en wordt de knapenliefde verheerlijkt. Op andere momenten distantieert men zich ervan, of wordt de pedofilie in een kwaad daglicht gesteld. Hoewel deze momenten naast elkaar voorkomen en elkaar voortdurend blijven afwisselen ontwikkelt de laatste tendens zich steeds sterker. Het hete hangijzer pedofilie leidt tot spanningen tussen de medewerkers, wat ook in de bladen merkbaar is. Op den duur wordt pedofilie losgemaakt van de homoseksualiteit, mede door toedoen van de mensen die pedofilie blijven verdedigen. Pedofilie wordt een onafhankelijke categorie. In plaats van de indeling 'homo-hetero' wordt het 'homo-hetero-pedo'. Op dit moment wordt het mogelijk zich af te vragen wat de plaats is van pedofielen binnen het COC, waarna ze vervolgens geëlimineerd kunnen worden. Ook wordt er spaarzaam gepleit voor solidariteit, met wat dan een andere minderheidsgroepering geworden is. Slechts een kleine maar niet onbelangrijke stroming (in de persoon van Jef Last) blijft zich tegen deze afsplitsing verzetten. Deze gang van zaken zal hier geadstrueerd worden met behulp van fragmenten uit het verzamelde materiaal. Hierbij zal duidelijk worden hoe een en ander in zijn werking is gegaan, waarom het zo gelopen is, en welke factoren hierbij een rol gespeeld hebben.

Pedokunst

In de vorm van gedichten, plaatjes, verhalen en boekbesprekingen wordt er tot in de jaren zestig veelvuldig en op kunstzinnige wijze aandacht besteed aan jongens, knapen en jongelingen, waarbij het duidelijk niet gaat om een sentimentele verheerlijking van de eigen voorbije jeugd. De jongens fungeren hierbij als object van erotische verlangens voor een waarschijnlijk niet onbelangrijk deel van de volwassen lezers (om moeilijkheden met de justitie te voorkomen konden personen onder de 21 jaar zich niet op 'Levensrecht' en 'Vriendschap' abonneren). Pedofiele gevoelens zijn een aantal COC-leden op dat moment nog niet vreemd.

Tot het einde van de jaren vijftig worden er gedichten geplaatst van personen als Jacob Israël de Haan, Louis Couperus, Willem de Mérode, enz. met veelzeggende titels als „Slapende Knaap“ (V 49, aug/sept 1) (2), „Stervende Knaap“ (V 50 apr 5), „Business boy“ (V 50 mei 15) en „Florentijns jongensportret“ (V 48 okt 4). Joh. C.P. Alberts dicht naar aanleiding van een beeld van een naakte jongeling van August Rodin over „dit tenger jongenslijf uit steen geboren“ (V 58 okt 137). Paul van der Vre over een krantenjongen (V 50 mei 10):

*„Zijn krullen, door een snelle hand betoegeld,
zijn bruine enkels, vochtig van het gras...
'Nog ben ik van 'i geluk niet uitgezonderd',
jubelde ik en zweefde, als bevelgeld,
de kamer in, waar het nog winter was
en waar jij lag, zo hulpeloos verwonderd“*

De meeste gedichten zijn nogal platonisch van aard, wat niet vreemd is, als je er rekening mee houdt dat in de beginjaren Levensrecht en Vriendschap steeds onder nauwlettend oog van de zedenpolitie verschenen (zie Tamboer 1972). Overigens zijn ook uitbeeldingen van seksualiteit tussen volwassenen taboe. Wat minder bedekt komen pedoseksuele verlangens naar voren in het gedicht „Jongen“, van een zekere Herman (L 47 okt 21):

*„Wat ben je mooi en jong nog jongen!
Ik heb een ogenblik met je gespeeld
En toen een vrolijk lied voor je gezongen
En daarbij heel ondeugend mijn geluk
verbeeld“*

Na een lovende beschrijving van het lichaam van de jongen verzucht de dichter in de laatste strofe: „Je reuk-ranke lichaam heb ik niet bezeten“. Dat dergelijke moeilijk hanteerbare verlangens iemand ook wel eens te veel waren, blijkt uit het gedicht „Slapen“, van Ernst Groenevelt (= Ernst van de Weyden; V 55 okt. 318):

*„Slapen, slapen, laat mij slapen;
droomloos, zonder wensen zijn.
Toeven waar geen schone knapen
En geen slechte mensen zijn“*

Pedoplaatjes

De gedichten worden veelal verlichtigd met foto's van jongens, maar vooral met reproducties van schilderijen en beeldhouwwerken, die een al dan niet naakte jongen voorstellen. Dergelijke afbeeldingen staan ook bij verhaaltjes en komen ook los voor, bijvoorbeeld op de voorkant van het meinumner van 1954. De afgebeelde jongens hebben vaak geen snor- en baardgroei, terwijl ook het schaamhaar af en toe ontbreekt.

De illustraties, die na 1955 beduidend minder vaak voorkomen, zijn weinig eigentijds, artistiek verantwoord (dus legitiem) en ontdaan van elke directe seksuele prikkeling voor de lezer. Hoewel op die manier veel aan de fantasie van de lezer overgelaten wordt, doen zij onmiskenbaar een beroep op zijn erotische verlangens. Er zijn nauwelijks plaatjes waar een man en een jongen op staan afgebeeld. Een keer dat het voorkomt is het een illustratie bij een verhaaltje dat speelt in het oude Romeinse Rijk.

Een enkele keer gebeurt het dat, mogelijk onder druk van de omgeving, de leeftijd van de jongen in het gedicht of het verhaaltje beduidend lager is dan die van de afgebeelde persoon. Andersom wordt in een artikel over de homoseksuele (?) schilder Caravaggio over „jongemannen” gesproken, terwijl in de bijgeplaatste reproducties duidelijk blijkt dat het om jongens, knapen gaat (V 59 mrt 36).

Opvallend is dat pedofilie geen enkele keer aan bod komt in de kartoons die Vriendschap een lange tijd hebben opgesierd. Deze hebben voornamelijk betrekking op uilen, potten en verwijfde homo's. De pedofiele liefde was kennelijk een te hoog of een te kwetsbaar goed om zich voor humor te lenen.

Pedoproza

Jongens en knapen komen ook veelvuldig voor in verhaaltjes, romanfragmenten en boeken die besproken worden (onder andere die van knapenminnaar Peyrefitte). Ook hier gaat het om erotiek, zowel tussen jongens en oudere mannen als tussen jongens onderling, soms om sensualiteit, echter nooit om seksualiteit.

Zo verschijnt er in de eerste jaargang een serie artikelen over homototrische elementen in jongensboeken van Arent van Santhorst. Toen bleek dat justitie voornamelijk hiertegen bezwaren had, werd de serie afgebroken (zie Tamboer, 1972). De verhalen spelen (waarschijnlijk ook niet zonder reden) vaak in andere tijden (Griekse

oudheid, waarover straks meer) en andere kulturen (vooral Arabië).

Voorbeelden van titels zijn „Michelangelo's jonge vrienden" (V 52 apr 7) en „Arabische nachten" (V 49 dec. 10). Ter illustratie een fragment uit het verhaal „Kerstmis onder de dadelpalmen" van Cor Huisman: „Hij schuift dichters tegen mij aan en ik voel weer de trouw van deze jonge knaap (...). Het was dus Kerstmis en Hamide sliep nog rustig, zijn zachte knapenhand vertrouwd in de mijne" (V 53 dec 13). Hoewel de gedichten en de illustraties op den duur minder vaak voorkomen, blijven dit soort verhalen en boekbesprekingen tot aan het midden van de jaren zestig voorkomen. Steeds weer opnieuw wordt er ruimschoots aandacht besteed aan het leven en werk van de schrijver en 'gevoelgenoot' André Gide. Bij zijn overlijden schrijft Joh. C.P. Alberts dat Gide „in Rome hevig geboeid werd door de modelletjes van Sarracinesco, jonge knapen, die zich op de trappen kwamen aanbieden" en die hij in zijn pensioen haalt om „kunstfoto's" van te maken (V 52 feb 6). Alberts citeert daarbij Gide, die „met een bijna kinderlijke openhartigheid" schrijft: „Die foto's waren overigens weidra alleen maar een voorwiel, dat spreekt vanzelf; de kleine Luigi, de oudste van de jeugdige modellen, heeft het in ieder geval niet misverstaan".

En dan zijn er nog de pedo-erotische romans van Victor Servatius (= Bernard, die ook onder het pseudoniem Born schreef), 'Costa Brava' en 'Vervolgde mlinderheid', over de liefdesrelatie tussen een man en een jongen van respectievelijk 12 en 15 jaar. Voor deze boeken, die aangekondigd worden als boeken „op ons gebied" wordt veelvuldig reclame gemaakt in Vriendschap, soms over een hele bladzijde. De boeken zijn bovendien verkrijgbaar bij het COC.

We leven inmiddels in 1960, en de tijden zijn veranderd voor de pedofielen, die niet langer 'pedofiele homoseksuelen' heten, maar homofiele paedofielen". In de rubriek „Strikt vrouwelijk" schrijft een lezer dat hij met toenemende ergernis de boeken gelezen heeft. Bovendien vroeg hij zich in stijgende verwondering af „hoe wij als C.O.C. beide boeken in verkoop kunnen hebben" (V 61 juni 9).

De redactie antwoordt: „Natuurlijk kennen wij de bezwaren tegen de door U genoemde boeken, maar het is alleen n.a.v. een wens uit het congres die in het algemeen gedeeld werd, dat wij niet meer uitsluitend voor deze uitgaven ons postadres ter beschikking stellen aangezien anders ten onrechte de indruk buiten het C.O.C. kan ontstaan dat wij deze uitgaven uitsluitend als voorlichting aanbevelen. De boeken blijven met vele andere uitgaven in de verkoopafdeling zonder speciale aanbeveling onzerzijds en zullen nimmer om overwegingen van opportunisme 'in de ban' worden gedaan!" (V 61 juni 92). Gezien de sfeer in de vereniging een voor die tijd waarschijnlijk bijzonder solidair antwoord.

VRIENDSCHAP

Vriendschap

MAANDBLAAD VOOR DE LEVEN VAN HET
CULTUUR- en ONTPANNINGSCENTRUM
Rodekerkstraat 242 - Amsterdam LL - tel. 24750
Abonnement: 1980 per kalender jaar (inclusief 6 nummers)
De prijs van 1,50 van 20 te bestellen

Pedo's de echte homo's!

Dat pedofielen in eerste instantie homoseksuelen zijn en niet een afzonderlijke categorie vormen, blijkt verder uit een artikel van Arent van Santhorst (pseudoniem van Jaap van Leeuwen, een van de oprichters van het C.O.C.) in de eerste jaargang van Vriendschap (V 49 apr 2). Volgens hem zijn er gemakkelijk drie groeperingen te onderscheiden van min of meer verwante typen homoseksuelen, de biseksuelen en de zogenaamde pseudohomoseksuelen buiten beschouwing latend. Het zijn „groeperingen, die elkander onderling slecht verstaan, ja soms min of meer vijandig gezind zijn”, wat zoals gezegd ook in de inhoud van de bladen tot uiting komt. Van Santhorst onderscheidt:

- 1. de geïnverteerden; 2. de pedofielen; en 3. de normale homoseksuelen.

De geïnverteerden worden door Van Santhorst gezien als een biologische variatie, ze zijn volkomen feminiem, passief, ze hebben vaak vrouwelijke bijnamen en kiezen vrouwelijke beroepen, hun ideaal is de echte man. Ze worden niet bedreigd door het discriminerende artikel 248 bis, dat (althans tot 1971, T.S.) seksuele contacten tussen een moederjarige en een minderjarige (16 tot 21 jaar) van het zelfde geslacht strafbaar stelt.

De paedofielen (knapenliefhebbers of „beter: homo-eroten, homo-idealisten of platonici”) zijn de geestelijke afstammelingen van de oude Grieken. Omdat bij hen het seksuele absoluut niet op de voorgrond staat zou men hen beter homoi-deel dan homoseksueel kunnen noemen. De paedofiel, die maatschappelijk onopvallender is dan de geïnverteerde, „is sterk gebonden aan een bepaald ideaal, dat hij levenslang houdt en dat gefixeerd is aan leeftijd en uiterlijk van zijn object”. Hun object hoeft helemaal geen gevoelsgenoot te zijn. „De paedofielen zouden wij de meest echte homo's kunnen noemen, dat wil zeggen: ze zijn het meest immuun voor het andere geslacht. De vriendschappen van de geïnverteerden met heterovrouwen zijn hun onbekend”.

„De paedofiel is een geboren opvoeder en vindt zijn beloning meer in de goede resultaten van zijn opvoeding, dan in de wederliefde van zijn object”. Ook op andere plaatsen wordt tot in het begin van de jaren zestig hoog opgegeven van de pedagogische kwaliteiten, waarover de pedofiel zou beschikken. Gesproken wordt over de zogenaamde „pedagogische eros” (V 61 mei 68). Het is de vraag hoeveel seksuele gevoelens hierin gesublimeerd worden.

De polariteit zoals die er tussen vrouw en man is (en die de norm lijkt te zijn waaraan relaties in die tijd moesten voldoen, T.S.), is hier te vinden in het verschil van ontwikkeling. Van Santhorst schrijft verder: „Het is en blijft de onvergaanlike roem van de antieke cultuur, dat men destijds de macht en de kracht ten goede, die schuilt in deze mensengroep, heeft erkend als waardevol element in de opvoeding van het opgroeiend geslacht en bewust heeft ingeschakeld in het staatsbestel”. Hij besluit zijn typering aldus: „Ook de tweede groep homoseksuelen blijft derhalve maatschappelijk zowel als koelsch verantwoord”.

De „normale homoseksuelen” zijn „nóch uitgesproken geïnverteerd, nóch uitgesproken paedofiel. Uiterlijk nóch leeftijd van hun vriend spelen een hoofdrol bij hun keus”. Trouw en liefde spelen een belangrijke rol. Onder hen komen lange vriendschappen voor en ze zijn te vinden in alle klassen van de maatschappij.

Op deze indeling, die in Vriendschap ook op andere plaatsen terugkomt, soms met andere begrippen, valt een en ander aan te merken. Er is geen plaats voor vrouwen, die overigens wél in de vereniging een rol spelen en ook in Vriendschap aan bod komen. Gevoelens van mannen voor meisjes schijnen niet voor te komen of worden niet 'paedofiel' genoemd. Verder worden seksuele voorkeuren geacht elkaar uit te sluiten. Tevens zijn ze gekoppeld aan uitgewerkte persoonlijkheidstypen, wat tot ver in de jaren zestig zo blijft. In de beschrijving van de groep pedofielen zit naast (zelfverheerlijking, ook een element van zelfrechtvaardiging, waarschijnlijk niet alleen ten aanzien van de samenleving, maar ook ten aanzien van de andere COC-leden, in het bijzonder de geïnverteerden. De oorzaak voor de vijandigheid tussen de groepen onderling, wordt gezocht in de verschillen in psychische structuur van de persoonlijkheidstypen, iets wat later ook door Bruno (= Brongersma) beweerd zal worden. De indeling heeft tenslotte ook een soort socialiserende functie: zo moet je zijn als je bij deze groep wilt horen.

Pedo's zijn vrouwenhaters

Onder de titel „Bestaan er twee soorten homophilie?” verschijnt 5½ jaar later een soortgelijk artikel van Floris van Mechelen (= Henri Methorst; V 54 dec 173). Mogelijk omdat het nogal anti-pedofiel gericht is, is het artikel alleen met de initialen F.v.M. ondertekend. Volgens Van Mechelen zou de homofiele wereld uit twee kampen bestaan, die zich doorgaans als „de eigenlijke, de ware homophilie” beschouwen. Het gaat om „twee verschillende uitingsvormen van op-het-eigen-geslacht-gericht-zijn”, te weten „de genegenheid van de zich-rijper-voelende tegenover de innerlijk- (en niet lichamelijke, T.S.) onrijpe” versus „de liefde die in principe toenadering zoekt op voet van gelijkheid”. Ofwel de „paedofielen” en de „gemengden”.

In de hetero-wereld zou men deze indeling niet zozeer kennen. Het percentage heterofiele mannen dat een onrijpe partner zoekt, komt daar ondanks het grotere totaal aantal zo weinig tot uiting, dat het vermoedelijk gering is. In de homo-erotic speelt het in alle landen echter zo'n overwegende rol „dat beurtellings de paedophilie

en de 'andere' erotiek als de 'enige' worden beschreven en dienovereenkomstig verwarrend stichten en maken dat de ene groep wordt aangezien voor en wordt be- en veroordeeld naar kenmerken van de andere”.

Deze situatie is het meest nadelig voor de 'gemengden'. Het beeld dat de schrijver geeft van pedofiele homofielen en hun relaties, is namelijk weinig opwekkend: „In het algemeen schijnt de leider-jongere verhouding van korter duur te zijn, waar de leider enerzijds niet zijn volle persoon bij de jongere 'kwijt kan', (dus een groot deel menselijk contact bij volwassen vrienden van niet-eroticisch aard zal moeten vinden), zodat ook meer het element 'jong' dan het element 'juist deze ene mens' hem tot verliefdheid brengt”.

Verder zouden pedofielen hun eigen vrouwelijkheid niet erkennen en daarom tot geen enkel contact met vrouwen in staat zijn, paedofielen zouden vrouwenhaters zijn, terwijl de gemengden juist graag met haar omgaan. De hypothese wordt geopperd dat de pedofiel vooral degen is „die in de algemene homo-erotische fase van de mens in de kamernadschapsliefde blijft steken, voor wie de jongen dus als het ware de rol van het meisje vervult, mede gesteund door een mannenbetroderende maatschappij”.

Het artikel wordt dan besloten met een pleidooi voor een samenleving „waarin de opvattingen omtrent deze vrijer zijn, waarin de man minder wordt verhoerlijkt ten koste van het zachtere gevoelsmoment van de vrouw en waarin het kind meer gelegenheid zou krijgen voor de ontwikkeling van zijn gevoel (zodat de fixatie van de man aan zijn jongensfase (of wellicht aan een juist door overgevoelheid niet-uitgeleefde jongensfase!) voorkomen zou kunnen worden, zodat deze mannen uitgroeien tot een meer volledig menselijk contact dan met jongeren mogelijk is”, dus zonder dat homofielen aangepaste hetero's hoeven te worden.

Harde klap

Dit is de eerste keer dat de pedofiele homoseksueel zo onomwonden gepathologiseerd wordt in de COC-bladen. Het artikel kan gezien worden als een eerste poging om zich van de pedofilie te distantiëren. Voor een aantal medewerkers van Vriendschap zal het een harde klap geweest zijn. De pedofiele homo wordt in een eigen vakje, een eigen onafhankelijke categorie gedrongen, en op den duur zal hij hierdoor ook zelf gaan kiezen voor zijn eigen categorie.

In het artikel staat ook een aanwijzing over de plaats van pedofielen in het COC. Eerst binden de „paedophile leidersfiguren” de kat de bel aan, dan komen de „gemengden”, die behoefte hebben aan „aesthetiek en gezelligheid”, meer dan de jeugdledertypen. „In zulk een vereniging zal daarom, hoe beter het pell en de steer worden, eerder de 'huwelijkserotiek' gewaardeerd en gesteund worden want de paedofielen zullen zich er maar matig thuisvoelen”.

Deze uitspraak is waarschijnlijk eerder een voorspelling dan een beschrijving van de situatie op dat moment. Mogelijk was het pedofiele element vooral in de reactie van Vriendschap vertegenwoordigd en minder in de vereniging. Arent van Santhorst, die zeker niet negatief ten aanzien van pedofilie stond, had in deze redaktie een lange tijd een centrale plaats, die later overgenomen wordt door Bruno (= Brongersma) en Servatius, die ronduit als verdedigers van pedofilie naar voren komen.

Zoals op verschillende plaatsen in Vriendschap blijkt, blijven pedofielen, die nog steeds in eerste instantie homoseksueel zijn, er wel bij horen. Zo wordt een artikel over jongens die door de zedenpolitie als provocateurs worden gebruikt, besloten met: „Wij zullen erin moeten berusten, dat wij (560.000 Nederlanders), en speciaal de paedofielen onder ons, nog wel 'enige tijd' in het duister moeten leven” (V 49 nov 7). Als over 'reclassering en homofiele' geschreven wordt, worden hoewel niet konsekwent zowel de overtredders van 248 bis als van 247 (dat seksueel contact met een persoon onder 16 jaar strafbaar stelt, hier echter alleen voorzover het homoseksuele contacten met jongens betreft), als 'groepen van homofielen' beschouwd (V 52 juli 4, V 53, jan. 4, 7). Boeken die duidelijk betrekking hebben op pedofiele homofiele, worden aangekondigd als boeken 'op ons gebied'. Zo zijn er vele voorbeelden. Marc van Alphen tenslotte, die schrijft dat het huwelijk geen voorbeeld is voor „onze” verhoudingen, laat de verschijningsvorm van de homofiele vriendschap lopen van „de paedofiele verhouding tot het langdurig (permanent) samenwonen der partners” (V 55 mei 252).

Griekse liefde

Dat pedofilie in eerste instantie tot de homoseksualiteit gerekend wordt, blijkt ook uit de

veelvuldige aandacht die men in Levensrecht en Vriendschap besteedt aan de Griekse liefde. Dit gebeurt door verhaaltjes die spelen in de Griekse (en ook Romeinse) tijd, bijvoorbeeld over het vriendje van een Romeinse keizer, de Griekse jongen Antinoüs, „die ondanks zijn jeugd geweest moet zijn een grote figuur als Hadrianus waardig en in staat deze man door zijn liefde aan te zetten tot het scheppen van één van die lichte momenten in de sombere gang van onze Westerse beschaving”. (L 47 nov 11). En men bespreekt boeken die op de Griekse liefde betrekking hebben, zoals Plato's Symposium (I: „En even zeker is dat de Griekse literatuur geen schoner en verhevener pleidooi voor de knapenliefde kent dan dit vertoog”. V 64 apr 76). Onder de kop „Onze Ovidius” bespreekt Ohira (= Jef Last) een boek waarin beschreven wordt hoe Orpheus de mannen van Thracië de kunst leerd om jongens lief te hebben; hij toonde hen „dat zulke liefdesverhoudingen de kracht vernieuwen van hun jonge jaren, de onschuld der jeugd en de bloemen der lente” (V 60 sep 123).

Ook zijn er artikelen waarin men probeert een duidelijk beeld van die Griekse liefde te krijgen. Zo opent Arent van Santhorst zijn serie over Zeus en Ganymedes als volgt: „Wij zullen evenwel een verre, verre reis naar het verleden moeten

ondernemen om de achtergrond te ontdekken van de zinnvolle mythe, welke ons een kijk geeft eveneens op het wezen der Griekse liefde, die wij wel plegen aan te duiden met het Griekse woord „pedophilie” (V 53 aug 4). Dat het in dergelijke artikelen dan eerder gaat om de konstruktie van een ideaalbeeld in plaats van een objectieve beschrijving, blijkt onder andere uit de inhoudelijke tegenstrijdigheden die erin voorkomen. Zo is pedofilie eerst een vlucht voor het schokkende der polariteit: „De Grieken beminden hun knapen niet omdat zij hen schooner vonden dan de vrouwen, maar zij vonden hen schooner, daar de drang naar het gelijkgeaarde in het statisch-harmonisch wezen van den apollinischen Griek diep gefundeerd ligt” (V 49 feb 8).

Later wordt gesteld dat de pedofiel juist op zoek is naar de polariteit, zoals die in het leeftijdsverschil met de knaap naar voren komt.

Het gaat er dus vooral om, aan de hand van mythisch en historisch materiaal een ideaal (en verkooptbaar) beeld van de pedofilie te creëren. Arent van Santhorst in „Zeus en Ganymedes”:

„Zoals men weten zal betekende de pedophilie voor de Grieken een heilige zaak en men dient er zich voor te hoeden deze heilige pedophilie te verwarren met de profane paederastie” (V 53 aug. 4). Bij de laatste gaat het alleen om de schoonheid van het lichaam van de jongere, bij het eerste ook om de schoonheid van de ziel. In zijn Knapenliedboek geeft de Griekse dichter Strato van Sardes (1976) een minder platonische schets van deze Griekse liefde.

Een van de redenen waarom men zoveel aandacht aan de Griekse liefde besteedde, was ter rechtvaardiging van de eigen gevoelens. Wanneer men het echter niet langer nodig acht om zich hiervoor op de Griekse oudheid te beroepen, neemt men daar dan ook afstand van. Dit is echter maar een kant van de zaak. Aangenomen mag worden dat er van de aandacht voor de Griekse liefde ook een socialiserende werking uitging. In de vijftiger jaren was homoseksualiteit een nog weinig zichtbaar maatschappelijk verschijnsel en levert Vriendschap een belangrijk kader om zich mee te identificeren. Voorzover homoseksuele gevoelens nog onbestemd zijn, wordt lezers door verheerlijking van de Griekse liefde geleerd, wat zij moeten waarderen: het knaap-zijn van de partner. Later bieden Vriendschap en de andere bladen de lezers een ander model aan, namelijk een model dat gebaseerd is op gelijkwaardigheid in leeftijd van de partners, wat onder andere in de meer eigentijds wordende illustraties naar voren komt. De bladen hebben dan echter een steeds minder belangrijke rol, omdat homoseksualiteit maatschappelijk zichtbaarder wordt en er meer concrete identifikatiemodellen beschikbaar komen.

Wanneer men zich van pedofilie gaat distantiëren, wordt ook de Griekse liefde in diskrediet gebracht. Onder de titel „Knapenliefde in de oudheid” schrijft Harry van Rijswijk:

„Het verschijnsel was er en het werd geaccepteerd onder de dekmantel van de opvoeding van de jongens en de materiële voordelen, die zij daarvan genoten. Waren de jongens eenmaal zo ver, dat ze over het pijnlijke van de situatie heen waren, dan deed ijdelheid de rest. De jongens voelden zich vereerd dat oudere en invloedrijke mannen hen zo kameraadschappelijk behandelde en dat ze niet, zoals thuis of op school als snotjongens werden aangezien, maar als mondige leden van een vriendenkring meedelen. Onder dīs-omstandigheden kwamen jonge mannen er toe 's nachts een fysiek afstotende man als Sokrates te omarmen en

erover te treuren wanneer hij hen niet te vaak liefkoosde. De heren van meer adellijke afkomst prikkelden de trots en de bereidwilligheid van hun jongens nog meer, wanneer ze hen influisterden, dat de liefde tussen twee mannen de waarachtige aristocratische en meest ritterlijke vorm van erotiek is” (V 57 mei 75).

Griekse schaal met inscriptie: o pais Kalos
De schone knaap - Paris, Louvre
Uit: Vriendschap, april 1949

Pedoëthiek

Terwijl men aan de ene kant de Griekse liefde bezingt, houdt men zich anderzijds ook op een positieve manier bezig met hoe men in de praktijk om moet gaan met pedofiele gevoelens. Ik heb twee artikelen gevonden die hier expliciet op betrekking hebben. In het eerste schrijft Dr. med. Akantha over „De psychologie van de mannelijke jeugd en de vriendschapsethiek”. Het heeft geen betrekking op meisjes, omdat „de psychologie der jonge meisjes” een heel andere is, en voor de mannelijke COC-leden waarschijnlijk ook niet zo interessant. Hij schrijft: „Dat vriendschappen tussen homofielen en niet zo-aangelegde jongeren in het algemeen duurzaam en voor beide partijen bevredigend kunnen zijn, is een van ouds bekend feit. Waarom gelukt het echter maar aan zo weinig homofielen zo'n vriendschap te winnen?” Hij gaat uitgebreid in op hoe de „homofiel” zich tegenover zijn „jonge vriend” gedragen moet, en benadrukt de grote verant-

woordelijkheid van de pedofiel: „Als hij ook nog weet - en dat merkt hij heel gauw - dat de jongen zelf geen homo-erotische aanleg heeft, dan mag hij onder geen beding proberen de jongen naar deze zijde om te vormen". Akantha besluit met: „Het inzicht dat de verhoudingen met de jongeren zo vergankelijk zijn, mag hem er niet toe verleiden in een wilde roes te leven en iedere dag met een jongere in intieme verhouding te treden" (V 50 mei 2).

In een soortgelijk artikel beschrijft Ernst van der Weijde hoe de omgang van de ouder wordenden met jeugdigen verandert: „Zij die onder ons de zestig jaren hebben bereikt, of daaromtrent, en met het verleden gemeenzaam zijn, mogen niet met al te veel idealen denken aan de mogelijkheid van toch nog een nieuw verbond met een jeugdige partner. (...) Zij hebben geen enkele reden van een jeugdiger partner te verwachten, dat deze zich in de bloei van zijn leven zoner zou binden aan de ouderdom. (...) Het lijfelijke zal wellicht geen eerste rol meer spelen, maar zeg niet, dat het geluk in de weg zou staan" (V 51 nov 2).

Hoe netjes pedofielen zich ook gedragen, straks zal blijken, dat hun aanwezigheid in het COC echter niet door iedereen op prijs wordt gesteld.

Uit: Vriendschap, november 1960

Negatieve trend

Eerder is gesteld dat men zich in Vriendschap geleidelijk aan van pedofilie gaat distantiëren, en

het verschijnsel zich dan gaat verzelfstandigen. Toch zijn er van het begin af aan negatieve geluiden over pedofilie te horen, zij het dat de positieve geluiden in eerste instantie de overhand hebben.

Het meest markant is het volgende bericht, dat onbekommentarieerd, omkaderd geplaatst wordt, mogelijk onder druk van de zedenpolitie (zie Tamboer 1972): „Bescherm de jeugd! Pestalozzi en de vele andere baanbrekers op onderwijsgebied behoorden tot onze gevoelswereld. Derhalve is het erplicht altijd en onder alle omstandigheden de onrijpe jeugd te beschermen en ongemoeid te laten. Maakt het bestaan van art. 248 bis tot een beschamend monstroom door overtredingen te voorkomen" (V 49 iuli 13).

Terwijl er 'positieve' aandacht aan pedofilie besteed wordt, is het tegelijkertijd een probleem, waar men in het COC op de een of andere manier afstand van wil nemen. Dat komt bijvoorbeeld tot uiting in een reactie van het hoofdbestuur op een artikel van Marc van Alphen, waarin deze beweert „dat in verreweg de meeste gevallen, de 'schade' door een homophile 'verleiding' te wege gebracht, naar het rijk der fabelen verwezen kan worden" (V 54 mei 74). Twee maanden later verklaart het hoofdbestuur nadrukkelijk dat „deze zwenwijze niet die van de leiding is en derhalve dus komt voor rekening van de schrijver" (V 54 juli/aug 101).

Ook wordt het probleem ontweken. In een folder die het COC in 1958 voor nieuwe leden gemaakt heeft, wordt nota bene onder de kop 'Vogels van diverse pluim' geschreven over de vele verschillen tussen de leden (V 58 nov 154). Over pedofielen wordt echter met geen woord gesproken.

Bij een vlammeende reactie van Ohira (= Jef Last) op een artikel waarin negatief over pedofilie geschreven werd, schrijft de redactie: „Van de hand van één onzer trouwste medewerkers ontvingen wij een artikel, dat naar oordeel van de Redactie te belangrijk is, om niet in 'Vriendschap' te worden opgenomen. Tevens willen wij hiermee, althans voorlopig, deze interessante discussie over een onderwerp, waarvan eigenlijk nog zo weinig bekend is, besluiten" (V 58 juli/aug 99). De ambivalentie in de houding ten aanzien van pedofilie komt weer tot uiting in het feit dat er een jaar na dit 'laatste woord' een serie artikelen van Brunoz over pedofilie in Vriendschap verschijnt.

Getalsverhoudingen

Men probeert zich ook van het verschijnsel pedofilie te ontdoen door te speculeren over de verhouding tussen de aantallen pedofiele homofielen en 'normale' homofielen. Zo wordt er door Floris van Mechelen en Bob Angelo op gewezen, dat „gezien de toch altijd grote frequentie van zedendelicten met minderjarige meisjes, door volwassen mannen bedreven", het allerminst bewezen is, „dat de frequentie van liefde-tot-jongeren (paedophilie) groter zou zijn bij homofielen dan bij heterofielen" (V 55 jan 88). Later citeert men instemmend de woorden van Dr. Storm, die zegt dat vooral niet vergeten moet worden „dat het aantal 'vergrijpen' aan minderjarigen onder hetero's groter is dan onder homo's" (V 58 mei 78).

Als verklaring voor „de scheefgetrokken opvatting dat alle homofielen zich aangetrokken voelen tot jeugdigen of geslachtsvoorwerpen" (V 55 jan 188) wordt gezegd dat dat beeld gebouwd wordt op de kleine groep homofielen die in openbaarheid komt, doordat zij de wet overtreedt en in aanraking komt met maatschappelijk werk. Hoe juist die laatste verklaring ook mag zijn, wat men zegt over de getalsverhoudingen zijn spekulaties, en wel vanuit ideologische achtergronden: als er bij hetero's net zoveel pedofilie voorkomt als bij homo's, hoeven wij, de homo's, ons daar niet druk over te maken en ons er verantwoordelijk voor te voelen.

Dat ideologische motieven hier een rol spelen, blijkt ook uit het feit dat er elders andere getalsverhoudingen gegeven worden. Toltsma die aanvankelijk een felle tegenstander van homofilie zonder meer was, beweert dat 50% van de homofielen pedofiel is, wat dan door de verdedigers van de pedofilie weer van harte als een positief argument gebruikt wordt (V 58 juli/aug 100). Later herziet Toltsma zijn mening en zegt in zijn herschreven boek 'Homosexualiteit en homoretiek' dat pedofilie waarschijnlijk niet veelvuldiger voorkomt bij homofielen dan bij heterofielen (V 64 mei 68).

In een advertentie in Vriendschap voor een brochure over pedofilie van Victor Servatius, wordt met instemming geciteerd uit een bespreking ervan uit 'Verstandig ouderschap' het blad van de aanvankelijke hetero-klub, de NVSH: „Pedofilie duidt op een liefdesrelatie tussen een volwassene en een kind - meestal is dit dan een homoseksuele relatie” (V 63 mei 109).

Over de verhouding homofiele en heterofiele pedofielen bestaan nog steeds geen objectieve cijfers; speculaties daarover dienen meestal om een bepaalde ideologie te ondersteunen. Vooral nog kan echter niet worden uitgesloten, dat onder de mannen het aantal homofiele pedofielen zo niet absoluut dan toch relatief groter is dan het aantal heterofiele pedofielen. Homoseksuelen ondergaan wat hun seksuele voorkeur betreft, mogelijk een minder stringente socialisatie dan heteroseksuelen. Hierdoor zijn hun verlangens onbestemder, waardoor zij ontvankelijker blijven voor hun jongere geslachtsgenoten, hoewel dat toch ook weer niet voor alle homo's zo ligt. Overigens een boeiend thema dat nader onderzoek behoeft: hoe liggen binnen de seksuele voorkeuren verschillende preferenties, waar hangen ze mee samen, welke rol speelt estetica en macht daarbij, hoe vast liggen ze, enzovoorts!

Uit: Vriendschap, maart 1957

Pathologisering pedofilie

Een van de manieren om zich van de pedofilie te distantiëren is het verschijnsel te pathologiseren. Terwijl men de homofilie als gezond probeert te verkopen, wordt pedofilie 'een groot probleem', 'een perversie', een gevolg van ontwikkelingsstoornissen'. Dit komt al naar voren in de indeling in twee soorten homofilie van Floris van Mechelen. Wanneer gesproken wordt over het gevaar van „latent en onbewust-homofielen in jeugdbeweging, school of padvindertij” (zij kennen hun drang niet en kunnen haar dus niet in de hand houden), wordt de pedofiel afgezet tegen de „uitgegroeiide, gertijpte” homofiel (V 55 jan. 188). Pedofilie is een vorm van homoseksualiteit die berust op een ontwikkelingsstoornis, „deze doet afbreuk aan de volwassenheid en de erotische gerichtheid blijft naar jongeren uitgaan en vaak volgt zelfs een 'vergrijpen' aan kinderen” (V 58 mei 78).

Deze opvatting over pedofilie komt ook terug in besprekingen van boeken over seksuele criminaliteit en dergelijke, zonder dat de bespreker er kanttekeningen bij plaatst: „Pedofilie dient volgens Carp eerder gezien te worden als een groot soort fetichisme, zo getint, dat de daarmee behepte min of meer onweerstaanbaar juist door het jeugdige lichaam geprikkeld wordt” (V 58 nov 161). Hier houdt men zich voor het eerst ook bezig met heterofiele pedofilie.

Het neerhalen van de pedofilie gebeurt ook door mensen buiten het COC, die gebruik makend van hun autoriteit en begaan met het lot van de homofielen, pogingen doen om de homoseksualiteit te verheffen. Een van hen is dr. Trimbos, die zich in een radiocycclus (later door het COC uitgegeven in de brochure 'Gehuwd en Ongehuwd') zeer negatief uitlaat over pedofilie. Het levert hem wel een boze brief in Vriendschap op: „Een grote groep COC-leden, de groep die wettelijk de gaardheid seksueel mag beleven, wordt in bescherming genomen, maar de andere groep, zij die helemaal niets mogen en maar moeten zien hoe zij op eervolle wijze het eindje halen, wordt nog verder in de modder getrap!” (V 61 dec 191).

Terwijl men zich in Vriendschap wel verzet tegen het vooroordeel dat alle homofielen op jongens vallen, doet men er niets aan wanneer een scheve voorstelling van pedofiele contacten gegeven wordt. Dat gebeurt bijvoorbeeld in het commentaar bij de krantenberichten, die in de rubriek 'Gelezen en geknipt' worden opgenomen. Zo wordt een artikel waarin gezegd wordt dat de verleiding van een schooljongetje door een volwassene man een schokkend gebeuren is, geprezen als een „wars van vooroordeel en sprookjes geschreven voorlichtend artikel (dat zijn weg naar het grotere publiek wel vinden zal!” (V 63 jan 15).

Scheiding homofilie-pedofilie

De negatieve geluiden over pedofilie roepen protesten op. „Het is natuurlijk heel mooi, met de namen van Glde, Shakespeare, Erasmus of Socrates te zwalen, maar het is heel wat anders, ervoor te durven uitkomen, dat zij paedofielen waren. Wij zouden hen ook niet in onze 'familie' kunnen gebruiken, want 'wat heb je aan die lui, die alleen in jongeren geïnteresseerd zijn! We zijn allemaal netje lui onder elkaar, met even grote afschuw van de dégenerés als de normalen!” schrijft Ohira (V 58 juli/aug 99).

Maar ook de positieve uitlatingen over pedofilie veroorzaken tal van protesten. De situatie lijkt zich tegen het begin van de jaren zestig te verscherpen, vooral door invloeden vanuit de vereniging. „Intussen heb ik de laatste maanden b.v. verschillende uitvalen van homofielen tegenover pedofielen gelezen, die precies in dezelfde lijn lagen als de harde en fairize uitdrukkingen, waarvan homofielen zich dikwijls terecht ten aanzien van de heteroseksuele wereld beklaagen”, schrijft Brunoos in 1958 (V 58 nov 161).

De pedofielen komen in het COC waarschijnlijk steeds meer apart te staan. Maar tegelijkertijd gaan pedofielen ook zelf in een apart hokje zitten, door onafhankelijk van de homofilie, een alternatief beeld van de pedofilie te konstrueren. Zo kunnen ze uiteindelijk ontkomen aan het negatieve beeld dat in Vriendschap van seksualiteit tussen jongens en mannen geschetst wordt, en hun enigszins gekwetste zelfbeeld behouden. Geleidelijk aan splitst zich van de homoseksualiteit de pedofilie af, als onafhankelijke categorie. Voor pedofielen is dit gezien de situatie in het COC noodzakelijk om zich op den duur als aparte emancipatiebeweging te kunnen organiseren. Men gaat spreken van 'homofiele en pedofiele verhoudingen'. Het woord 'pedofilie' fungeert hierbij als het ware als een stuk gereedschap om zich vrij te kunnen maken. Een schaduwkant is dat nu ook een scherpere negatieve stereotypering van pedofielen kan ontstaan.

De verzelfstandiging van pedofilie manifesteert zich duidelijk in een 7-delige serie artikelen van Brunoze over pedofilie, en komt daarin ook ekspliciet aan de orde. De artikelen zijn geschreven op basis van een aantal lezingen voor het hoofdbestuur van het COC, dat zich afvroeg of er niet wat voor de pedofiele COC-leden georganiseerd moest worden. De serie wordt later in een uitgebreidere versie gebundeld in een COC-brochure, waar onder het motto 'de eerste wetenschappelijke brochure over een vraagstuk, dat zowel in als buiten homofiele kringen sterk de aandacht trekt', in Vriendschap veelvuldig reclame voor wordt gemaakt. Zelf geeft Brunoze zijn brochure een ondeugende regel van de 17e eeuwse Engelse dichter Richard Barnfield mee: „If it be sin to love a lovely lad, Oh then sin I”.

Uit: Vriendschap, juli 1952

De oude bok en het jonge blaadje

Nadat eerst een begripsbepaling gegeven wordt van (wat dan gespeld gaat worden als) pedofilie, gaat Brunoze in een tweede artikel in op de verhouding van pedofilie tot homofilie (V 59 juli/aug 103). „Waarom zou de gemiddelde man-lievende man op dit punt anders reageren dan de gemiddelde vrouw-lievende man en ongevoelig zijn voor de aantrekkingskracht, die zelfs voor de oude bok uitgaat van het jonge blaadje?” vraagt hij zich af. Elke homofiel is volgens hem echter nog geen pedofiel. „Het grote verschil met de situatie van de heteroseksueel ligt hierin, dat er tussen geslachtsrijp meisje en volwassen vrouw lichamelijk niet zo geweldig veel verschil is, terwijl het lichamelijk voorkomen van 'n volwassen man zich sterk onderscheidt van dat van een jongen (Brunoze bedoelt hier de geslachtsrijpe, onvolwassen man, T.S.). Vraagt men een pedofiel, wat hem bij een jongen fysiek nu juist zo aantrekt, dan noemt hij de gladde, onbehaarde huid, de zachtere rondingen, de frisheid, de slanke leest, de blozende wangen, de heldere ogen, de volle rode

lippen, het glanzende haar. Een zwaar behaard lichaam daarentegen, voor niet weinig homofielen een bijzondere attractie, wekt bij de pedofiel eerder weerzin op, en hij zal gewoonlijk het lichaam van een vrouw verkiezen boven dat van zo'n man”. De „echte homofiel, de typische man-lievende man”, zal zich niet geboeid voelen door een jongen, terwijl volgens Brunoze zich tegelijkertijd laat begrijpen dat veel heteroseksuelen weer wel vatbaar zijn voor knapenliefde. In geslachtsnood verkerende heteroseksuelen zouden zich wel tot jongens en meisjes, echter niet tot mannen richten.

Brunoze konkludeert dan ook dat pedofilie dichter bij de hetero- dan bij de homoseksualiteit staat; pedofilie is de „meest normale” afwijking, als liggend tussen de heteroseksuele norm en de homofiele afwijking van die norm. Homofilie en pedofilie zijn verschillend, dat blijkt ook uit de verklaring die Brunoze geeft voor het harde oordeel dat homofielen over pedofielen hebben. Gedeeltelijk berust dit oordeel „op de dwaze voorstelling, dat alle moelijkheden welke homofielen in een dergelijke (heteroseksuele T.S.) samenleving ondervinden, meteen zouden verdwijnen, 'als er maar geen misdadigers waren die zich aan kinderen vergrepen’”. Daarnaast is dit oordeel echter ook terecht: net als anderen in de samenleving kunnen homofielen de gevoelens van pedofielen niet begrijpen, waardoor zij ze als afwijkend verwerpen.

Over deze artikelen van Brunoze, waarin verschillende kanten van de pedofilie worden belicht („schaduwzijden”, „gevaren en kansen”), zou uiteraard veel meer te zeggen zijn. Straks zal ik terugkomen op de reacties die deze artikelen oproepen en die een beeld geven van de sterker wordende negatieve houding ten aanzien van pedofilie.

Dat pedofielen tot verschillende, onafhankelijke categorieën gerekend moeten (gaan) worden, blijkt ook uit de aankondiging van een symposium van het International Committee for Sexual Equality, een organisatie waar het COC een belangrijk deel van uitmaakte. Het I.C.S.E.-symposium zal als onderwerp hebben „PEDOPHILIE VERSUS HOMOSEXUALITEIT”. Het onderwerp wordt als volgt toegelicht: „Pedophilie, zijnde een ander begrip dan dat, wat aangeduid wordt door de gangbare uitdrukking 'homophilie', die niet is gebonden aan een leeftijds grens en ook niets te maken heeft met de neiging tot een minderjarige partner. Pedophilie, met al haar aspecten, complicaties, consequenties en gevaren. Pedophilie, bekeken uit het gezichtspunt van wettelijke bedreigingen, de opvoeding, sociale en sociologische aspecten, de homophile gemeenschap, de criminologie en de reclasering, sociale en religieuze arbeiders, etc.” (V 60 mei 56). Uiteindelijk is het symposium niet doorgegaan, zonder dat daar in Vriendschap redenen voor gegeven worden.

Verleiding

Bij Servatius komt het onderscheid tussen homofielen en pedofielen (die hij „ephebophielen” of „puberphielen” noemt) wat minder scherp naar voren: homofielen hebben verschillende objectieven, waaruit voort vloeit „dat de psychologie van deze verschillende typen ook een andere moet zijn en dat er in de homophile groep geen eenheid bestaat” (V 60 mei 66). Ook hier wordt gesuggereerd dat dit gebrek aan eenheid komt door het verschil in psychische structuur van de verschillende typen homofielen. Een betere verklaring lijkt me dat pedofielen homofielen tot last waren, omdat zij hun maatschappelijke akseptatie in de weg stonden. Straks zal dit duidelijk naar voren komen. Min of meer maatschappelijk afgedwongen moet Vriendschap zich wel bezighouden met het verschijnsel van de verleiding. In 1964 wordt daar zelfs een heel themanummer aan gewijd (uit de inleiding daarbij: „Verleiding en homofilie worden in de volksverbeelding dikwijls in elkaars verlengde gezien. De homofilie beschouwt men vaak tezelfdertijd als gevolg van een verleid zijn en als een onontkoombare aanleiding tot een volgende verleiding van een derde” (V 64 mrt 42). Keer op keer wordt gezegd dat verleiding in de jeugd jaren geen nadelige gevolgen heeft voor de seksuele ontwikkeling (je wordt er geen homo van), maar men blijft zich ook verzetten tegen het algemeen heersende idee dat homofielen meestal geïnteresseerd zijn in minderjarigen, zonder te erkennen, dat dit voor een groep homofielen, een 'minderheid in de minderheid', inderdaad het geval is. Pedoseksuele contacten worden afgedaan als uitwassen. In een commentaar bij een krantenbericht in de rubriek 'Gelezen en geknipt' wordt het contact tussen een meerderjarige en een

kind van 12 „beslist op alle gronden” afgewezen (V 61 jan 10). De houding ten aanzien van pedofielen wordt steeds negatiever, wat expliciet naar voren komt in de reacties op de artikelen van Bruno.

Penisfilie

In de rubriek 'Strikt vrouwelijk' schrijft een lezer over Bruno's brochure 'Pedofilie', dat hij geschrokken is: „Ik begrijp niet waarom het C.O.C. dit boekje heeft uitgegeven met die bekentenissen van een pedofiel aan het slot. Zulke publicaties doen ons beslist geen goed. Het is jammer en ik hoop dat het ding hael gauw in de prullemand verdwijnt” (V 61 jan 3). In een verdedigende reactie wordt deze visie bestreden: „Ik geloof dat we als vereniging trots mogen zijn dat wij als eersten eindelijk eens een zinvolle verhandeling hebben uitgegeven over een zo moeilijk en kwetsbaar aspect van de homoëxualiteit” (V 61 jan 13). Het is niet onwaarschijnlijk dat er meer van dergelijke negatieve brieven bij de redactie zijn binnengekomen. Een grondigere aanval vindt plaats in het „Dagboek van een homo”, een rubriek die regelmatig door een anoniem persoon ('homo') wordt voorgeschreven. Hij begint met: „Iedere andere instantie had deze brochure beter kunnen uitgeven dan juist het C.O.C.!!” Hij is het met Bruno eens dat het niet zo is dat alle homofielen ook pedofielen zijn; pedofilie staat nader bij de heterofilie. „Maar waarom zoekt en vindt de schrijver de schutse (bescherming T.S.) en uitgave van z'n brochure bij het C.O.C.? Zou dat de veel verbreide opvatting die hij wil bestrijden, juist niet in de hand werken?” Homo bekritiseert de objekt-benadering van jongens: „Ik ben overtuigd, dat geen enkel mens, homo of hetero, zich hoeft te schamen, wanneer hij zinnelijk behagen schept in een mooi jongenslichaam; zij zijn vaak volmaakt geproportioneerd en een lust om te zien. Maar van dat zinnelijk welbehagen tot elkaar masturberen, op welke manier ook, is een stap waarvoor men m.s. juist door de echte liefde zal weerhouden kunnen worden, ook al zou men verlangen in die richting koesteren”. Pedofielen zouden niet penisfilie moeten zijn maar zich heldhaftig in seksuele uitingen moeten beheersen. „Wil men dus pedofilie aanvaardbaar maken en tegelijk de pedofielen (...) helpen, dan zou ik niet haastig de uitwassen laten beschrijven gelijk in het dagboek van de brochure; maar ik zou de mogelijkheid en de feitelijkheid bewijzen van enorm veel goed werk voor de jeugd; daarnaast wijzen op de moeilijkheid maar geen onmogelijkheid, om zich met Gods hulp en uit echte liefde voor de jeugd, van uitwassen te onthouden” (V 62 feb 39).

Het heilsleger

Onder de kop „Oppassen voor het heilsleger!!!” schrijft Ohira (Jef Last dya) twee maanden later een felle reactie op het dagboekstukje (V 62 apr 74). Hij begint met „Homo vindt deze uitgave 'al heel ongelukkig'. In ieder geval voor het C.O.C., dat er eigenlijk niets mee te maken heeft, want wie een jongen zoekt, doet dat omdat jonge jongens zoveel lijken op meisjes! Wat een redenering!” Als kritiek op de vraag van 'Homo' of een pedofiel „die met een jongen oraal, anaal of hoe dan ook masturbeert een normale jongen werkelijk gelukkig maken” zal, schrijft Ohira: „Mijn antwoord zou zijn, dat niemand aan deze termen, of aan de functies der geslachtsdelen en het vies-humoristische van alle geslachtstechnieken ook maar denkt, wanneer het geslachtsverkeer vrucht is van een werkelijke, zij het ook maar nog zo korstondige genegenheid of liefde”. Ohira reageert op meer insinuaties in het dagboek. Hij besluit zijn vlammend betoog met te zeggen dat het dagboek slechts een symptoom is van de volgende kern: „Door allerlei oorzaken, en niet het minst door de actie van het C.O.C. zelf, is de openbaarheid de laatste tijd op de homofielen en op hun aantal opmerkelijk geworden. Tenslotte zijn wij immers ook kiezers, klanten en kerkklomaten. Het gaat niet aan ons al te zeer voor het hoofd te stoten. Daarom is men bereid ons, tot op zekere hoogte, tegemoet te komen”. Maar de homo moet wel zijn plaats weten. „De homo kan zeker zijn van alle sympathie, wanneer hij slechts bereid is zichzelf te beschouwen als een zieke, een abnormale, een psychopaat, of een zondaar. Sommige homofielen, vooral uit kerkelijke kring, schijnen daar maar al te bereid toe”. Ohira heeft vaak het gevoel dat „wij zelf bezig zijn zo'n soort Heilsleger te worden, met de vereiste afschuw van alle 'perversiteiten', binnen de homofilie, de Calvinistische afkeer van hen die 'slechts vermaak bij ons zoeken', de haast politioenele verachting voor allen die 'zich voor geld verkopen', en het huiskerend verlangen, dat God ons als wij doodgaan 'zal maken als alle anderen', want 'tweemaal de hel zou toch wat veel zijn!... Homofielen, laat U' niet ter wille van wat liefdadigheid vernederen tot schizofrene zondaars!”

Weekendje Zorgvlied

Ook op Ohira's reactie wordt gereageerd. In de rubriek 'Strikt betrouwelijk' schrijft een lezer dat Ohira's artikel evenals een artikel over de zin der pedofilie (zie verder) nooit in Vriendschap hadden mogen verschijnen (V 62 mei 108). „We zijn en blijven (naar ik aanneem) een vereniging van en voor homofielen en dan kan en mag er ook voor andere afwijkende levenspatronen geen plaats zijn. Want waar is het einde? Volgende maand komt er iemand de zin der necrofilie uitleggen en voorstellen voor deze mensen in verenigingsverband iets te willen doen (weekendje op Zorgvlied blv.). Zeer verwonderd en teleurgesteld ben ik ook dat nu niemand van U dat artikel van Ohira herkent als te zijn geschreven door een geestes-

Ganymedes, plastiek van Hermann Hubacher te Zürich
Uit: Vriendschap, augustus 1953

ook dat nu niemand van U dat artikel van Ohira herkent als te zijn geschreven door een geesteszieke. Alle kenmerken waaronder het fanatisme zijn erin aanwezig”. De briefschrijver beklagt zich erover dat in Brunoz's reactie op het artikel van Ohira nergens te lezen staat „dat het C.O.C. zich niet achter de pedofilie stelt” en vervolgt: op een gespreksavond „(de meesten interesseerde het niets) kwam er toch in hoofdzaak de mening naar voren dat het C.O.C. als zodanig t.o.v. deze mensen geen taak kan hebben”.

De redactie geeft een duidelijk antwoord: „Pedofiele trekken in de seksuele structuur kunnen van homo-erotische aard zijn maar behoeven dat niet en voorzover deze homofiele minderheid worstelt met een uiterst moeilijk extra ssnappingsvraagstuk rust op ons de plicht ook dit aspect van de homo-erotiek te belichten. De necrofilie is niet typisch of uitsluitend een homoseksuele pathologie en vormt dus als zodanig geen afzonderlijk vraagstuk in het C.O.C.” (V 62 mei 108).

En ook Ohira zelf reageert in een boekbespreking op de tegen hem geschreven brief: „Hij (de briefschrijver T.S.) schijnt daarbij zo verblind, dat hij niet eens meer weet, hoe een der doeleinden van onze vereniging een wetwijziging in de zin van een verlagend der leeftijdsgrenzen is, een eis waar toch uitsluitend pedofielen bij geïnteresseerd zijn” (V 62 juli/aug 156).

Ohira gaat er in zijn reactie aan voorbij dat de motieven voor een wijziging van artikel 248bis aan het veranderen zijn. Aanvankelijk, beginnend bij het Wetenschappelijk Humanitair Komitee van

Jhr mr Schorer in 1911, verzet men zich tegen dit artikel omdat het diskriminerend is voor homoseksuelen. Er werd gemeten met tweelei maat: hetero's mochten immers wel seks hebben met personen vanaf 16 jaar. Later komt daarnaast vooral het argument naar voren dat dit wetsartikel belemmerend is voor de ontwikkeling van homoseksuele jongeren. Vanaf het begin van de jaren zestig gaat men zich ook meer druk maken over de opvang van 'de homofiele jeugd na de puberteit'.

En verder....

Het is opvallend, dat terwijl de sfeer in de vereniging steeds negatiever wordt, de redactie,

BESCHERM DE JEUGD!

Pestalozzi en vele andere baanbrekers op onderwijsgebied behoorden tot onze gevoelswereld. Derhalve is het ereplicht altijd en onder alle omstandigheden de onrijpe jeugd te beschermen en ongemoeid te laten.

Maakt het bestaan van art. 248bis tot een beschamend monstuur door overtredingen te voorkomen.

Uit: Vriendschap, juli 1949

hoewel niet konsekwent toch een verdedigende houding aanneemt ten aanzien van de pedofilie. Deze positieve houding blijkt ook uit de nog voortdurende aandacht voor pedo-erotische literatuur en advertenties voor pedofiliebrochures van Brunoz en Servatius. De laatste blijkt ook de schrijver te zijn van het niet ondertekende artikel over de „Zin der pedofilie" (V 62 apr 92). Hierin worden de nadelige effecten van pedofilie toegeschreven aan de negatieve reacties uit de omgeving en de onderdrukkende moraal. Een „pedofiele verhouding" is van belang voor de ontplooiing van sommige individuen, maar heeft ook maatschappelijke waarde: „de pedofiele mens vormt a.h.w. een brug met de jeugd". Door zijn gerichtheid kan de pedofiel een echte belangstelling hebben voor alles wat de jeugd betreft.

De plaats van de pedofielen in het COC wordt echter steeds onduidelijker. Brunoz, die zijn artikelenreeks onder andere schreef naar aanleiding van deze vraag, geeft daar uiteindelijk geen antwoord op. Servatius vraagt zich af of er een centrum voor pedofielen moet komen (V 62 feb 32). Het gaat om een minderheid van los van elkaar levende individuen. Geen enkele instantie zou zich tot dus ver werkelijk met hun lot hebben bezig gehouden (wat dus niet helemaal klopt als je naar de geschiedenis van het COC kijkt). Middels een dergelijk centrum zou de pedofiel geholpen kunnen worden „de meest adequate aanpassing" te vinden en zonodig zichzelf te leren aanvaarden.

12..

„Tot slot leggen wij onze lezers de vraag voor of stappen in bovengenoemde richting wél of niet tot de taak van het C.O.C. behoren".

Dat het uiteindelijke antwoord op deze vraag negatief is, blijkt uit het feit dat, nadat Vriendschap in januari 1963 een gedaanteverwisseling heeft ondergaan, de schrijver van het artikel en Brunoz, die samen als redactieleden in belangrijke mate het pedofiele aandeel in het blad verzorgden, uit de redactie verdwijnen. Naar zeggen van Brongersma: geruisloos verwijderd door de anti-pedofiele stroming.

Voor pedofielen is geen plaats meer in het COC en uiteindelijk ook niet in Vriendschap. Zij moeten maar ergens anders onderdak zoeken. Later zullen zij dat vinden bij de NVSH, waar met medewerking van Servatius en Brunoz, maar dan wel onder hun eigen namen (respektievelijk Bernard en Brongersma), in 1971 de werkgroep pedofilie wordt opgericht. Maar daarover later misschien meer. ■

Noten

- 1) Het gaat om de volgende bladen:
 - Levensrecht, verschijnt van 1946 tot 1949, ook onder de meer neutrale namen 'Orgaan en Mededelingenblad' en 'Maandbericht';
 - Vriendschap van 1949 tot 1963;
 - Dialoog, van 1963 tot 1968;
 - De Schakel, van 1965 tot 1967;
 - De Schakelkrant, van 1967 tot 1969;
 - Informatie Bulletin Dialoog, van 1968 tot 1972;
 - Seg, van 1969 tot september 1971;
 - Sik, in 1970 en 1971;
 - Sec, van september 1971 tot oktober 1973;
 - Sek, van oktober 1973 tot heden;

Voor een beschrijvend overzicht van deze bladen, zie de artikelenreeks van Theo van der Meer in 1973 en 1974 in Sek.

- 2) Naar de artikelen wordt als volgt verwezen: eerst de eerste letter van het tijdschrift (in dit geval L en V van respektievelijk Levensrecht en Vriendschap), vervolgens het jaartal en maand waarin het artikel geplaatst is, en tenslotte het paginanummer waarop het artikel begint.

Literatuur

- Hoogerbrug, H. Gepraat over pedofilie. Sek, 1980, 10, (4), B.
- Sardeis, S. van. Knapenliedboek. Amsterdam, Arbeiderspers, 1976.
- Tamboer, K. Justitiedossier. Dialoogreeks, 1972, 1 (1).